

Stereotypes of Librarians in the General Public, in Popular Culture and Scientific Literature of the Librarianship

Anotace: V tomto článku, jak už samotný jeho název napovídá, rozebírají autoři stereotypy spojené s knihovnickou profesí. V úvodu je vysvětleno a popsáno, proč lidé mají tendenci různým sociálním skupinám přiřazovat jisté typické vlastnosti, rysy, způsoby chování a oblékání a to ať už v pozitivním či negativním slova smyslu. Každé profesi přičítáme většinou podvědomě nějakou podobu. Tato naše představa reflektuje nejen vizuální stránku jednotlivce, ale také jistá očekávání, co se týče způsobu jeho chování. Existence určité image v konkrétní profesi, má pak přirozeně dopad na každého jednotlivce, který tuto profesi vykonává. Dále se v článku dozvíme, odkud mohou pocházet negativní stereotypy převažující konkrétně v oboru knihovnictví. Podle autorů článku se jedná o představu, jež je zažitá už po staletí a tak se snaží zmapovat jisté historické okolnosti, ve kterých se mohly začít tvořit dnes zažité stereotypy. Vysvětlují, proč na začátku 20. století v této původně mužské profesi stále více začaly dominovat ženy a že právě s přihlédnutím k dobovým trendům a ke skutečnosti, že se jednalo o ženy neprovdané, mohl právě zde vzniknout tradiční obraz knihovnice, jako starší ženy s drdolem, brýlemi, ve svetru a tvídové sukni, který v očích veřejnosti často přetrvává i dnes. V článku je dále poukazováno na to, jakým způsobem jsou knihovníci vyobrazováni v médiích a jak je vnímá populární kultura. V konkrétních filmech, seriálech, skečích, magazínech i knihách. Na konci článku jsou popsány tři cesty, jakými může být tento stereotyp poražen. Zmíněno je například to, jak by knihovníci měli častěji vystupovat ve sdělovacích prostředcích a ukazovat tím současný obraz této profese, aby si lidé uvědomili a především, aby se jim zapsalo do podvědomí, že knihovna není nudná či zkostnatělá instituce. V závěru je také nastíněno, jak bojovat s negativním vnímáním a asociacemi veřejnosti v souvislosti s knihovnami a také jsou zde předkládána některá řešení, jenž by mohla v tomto případě pomoci, například i tím, že budou více promovat veřejnosti své služby, které jako instituce mohou poskytnout.

Zdroj: JAČIMOVIĆ, J; PETROVIĆ, R. Stereotypes of Librarians in the General Public, in Popular Culture and Scientific Literature of the Librarianship. INFOtheca - Journal of Informatics & Librarianship. 15, 1, 56a-66a, Sept. 2014.[cit. 2016-03-05 ISSN: 14509687.

Behind the glasses and beneath the bun: portrayals of librarians in popular cinema and a guide for developing a collection.

Anotace: Tato studie zkoumá, jak je na knihovníky a také knihovny pohlíženo ve světové kinematografii. Autoři se v této studii pokusili vytvořit něco jako anotovanou bibliografii filmů. Tato studie může sloužit i knihovníkům jako zdroj jakýchsi stereotypů, které o nich kolují a se kterými by mohli dále pracovat a vyvracet je. Poukazují totiž na to, že stereotypy často způsobují ztrátu individuality. Stereotypy, které má o knihovnicích a knihovnách laická veřejnost jsou dost často podloženy a podpořeny právě filmovým zobrazováním. Autoři ve své studii popisují, kam se za posledních několik let posunul celý obor knihovnictví a jak se v průběhu času měnila knihovnická profese. Zdůrazňují však, že tento obraz, který se tedy v reálné rovině posunul, se naopak v mnohých filmech v podstatě zaseknul v čase a vůbec se nezměnil. U každého jednotlivého filmu je rozebíráno, jak je zde knihovník zobrazen, zda je to častěji žena nebo muž, jak je oblečen a co můžeme vyčíst z jeho chování. Ukazují, jak se liší zobrazování knihovníků ve filmografii napříč kontinenty a zda můžeme najít nějaké rozdíly v tomto zobrazení v USA a jiné třeba v Evropě či Rusku nebo Asii. V závěru autoři shrnují, že ačkoliv se právě ve filmech často s jakousi stereotypizací knihovníků setkáváme, zdaleka ne vždy se jedná o stereotypy negativní. Poukazováno je zde také na jeden zajímavý fakt a to sice, že ačkoliv je pracovník knihovny ve filmech ve většině případů žena, v reálných statistikách jsou v tomto odvětví zkrátka dominantnější ženy, takže je větší pravděpodobnost, že návštěvník knihovny narazí za výpůjčním pultem právě na ženu.

Zdroj: SHAFFER, Christopher a Olga CASEY. Behind the glasses and beneath the bun: portrayals of librarians in popular cinema and a guide for developing a collection. Collection Building [online]. 2013, vol. 32, no. 2, s. 39-45. ISSN 01604953.

Digital reading groups: renewing the librarian image

Anotace: Tento článek si klade za cíl rozvířit diskuzi na téma knihovnických stereotypů. Nabízí historický pohled na stereotypy u knihovníků a pro ilustraci současné situace používá případové studie. Jsou zde řešeny zde především rozdíly mezi tím, jak jsou knihovníci vnímání a kým naproti tomu opravdu jsou. Autoři zde také popisují své konkrétní představy a návrhy o tom, jak změnit image knihovníků, především pak tedy jejich obraz v očích veřejnosti. Domnívají se, že sami knihovníci by měly vzít celou situaci do svých rukou a sami se snažit změnit onen mnohdy ne příliš pozitivní obraz sebe sama v očích veřejnosti. Zjištění celého článku je, že ačkoliv se role knihovníka v moderní společnosti v čase velmi proměnila a v dnešní profesi to znamená například také určité porozumění moderním technologiím, veřejnost stále často vnímá knihovníky čistě jen jako lidi sedící za výpůjčním pultem, jejichž jednou prací je pečlivá organizace a zařazování knih do regálů. Přitom se jedná o informační pracovníky, kulturní pracovníky, informační architektky, kurátory atd. V tomto článku je dále také prezentován zajímavý dánský projekt týkající se *digitálních čtecích skupin*.¹ Právě

¹ Tento dánský projekt je inspirován britským projektem "Opening the Book" (<http://www.openingthebook.com/>) za nímž stojí Rachel van Riel.

digitální čtecí skupiny mohou být pro knihovníky cestou jak vést jakýsi dialog se čtenáři a pro veřejné knihovny se tak mohou stát jedním ze způsobů současné propagace. Článek dále nabízí některé jiné druhy propagace samotných knihoven, ale také literatury a nejrůznějších akcí s tím spojených a pro tuto propagaci vyzdvihují především význam současného trendu – Webu 2.0 Domnívají se, že je pro knihovny důležité oslovovat stále nové, i stávající uživatele a ukazovat jim co znamená být *knihovník 2.0* a postupně tím měnit přístup veřejnosti ke knihovnám, knihám i knihovníkům.

Zdroj: BALLING, Gitte, Lise Alsted HENRICHSEN a Laura SKOUVIG. Digital reading groups: renewing the librarian image. *New Library World* [online]. 2008, vol. 109, no. 1, s. 56-64. ISSN 03074803.

You Don't Look Like a Librarian : Shattering Stereotypes and Creating Positive New Images in the Internet Age

Anotace: Ruth Kneale tuto svoji knihu začíná slovy: „*Jmenuji se Ruth a jsem knihovnice.*“ Čerpá zde tedy jednak ze svých vlastních zkušeností a pak také ze zkušeností ostatních knihovníků, se kterými vedla rozhovory, aby také jimi mohla svoji knihu podložit. Pokládala jim zajímavé otázky, jako například, jak by svou profesi pojmenovali oni sami a její kolegové se zdaleka nedrží jen samotného pojmu „*knihovník.*“ Autorka popisuje v knize své vlastní začátky knihovnické práce a vyvrací některé stereotypy, se kterými se při své práci setkala. Zamýšlí se také nad tím, jak mohou tyto stereotypy škodit nejen knihovníkům, ale často i uživatelům/čtenářům. Dále je v knize rozebíráno, jak jsou pracovníci knihovny popisováni a zobrazováni v knihách, komiksech, televizi, písničkách a podobně. Přes popisy knihovnické práce 21. století pokračuje až k úvahám o tom, jakými způsoby by mohly být stereotypy vyvráceny a jestli je vůbec možné je odstranit úplně. Hlavním problémem je podle autorky, že knihovníci stále dostatečně neprezentují, kdo vlastně jsou a co všechno dělají. Chybí jim údajně dobrý, nebo často alespoň vůbec nějaký způsob marketingu. Uvádí zde jeden z příkladů typu lidí, s nimiž se sama setkala, jedná se o lidi kteří si myslí, že pokud jim knihovník může něco nabídnout je to pouze vyhledání některé jednoduché informace v knihách a že to oni přece nepotřebují, jelikož je dnes všechno na internetu. Ruth na tomto příkladu vysvětluje, proč se takovýto lidé tolik mýlí. Popisuje také to, jak lidé, často čtenáři navštěvující knihovnu reagují rozdílně na muže a jinak na ženy pracující v knihovně. V závěru knihy se pokouší definovat něco jako novou image knihovníků dneška.

Zdroj: KNEALE, R. *You Don't Look Like a Librarian : Shattering Stereotypes and Creating Positive New Images in the Internet Age*. Medford, N.J. : Information Today, Inc, 2009. ISBN: 9781573873666.